

בבית המשפט העליון

רע"א 7790/20

לפני: כבוד השופטת י' וילנר

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבים: 1. המוסד לביטוח לאומי
2. כרומגן שער העמקים (2000) בע"מ
3. מנורה חברה לביטוח בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה
בת"א 64692-09-19 מיום 17.9.2020, שניתנה על-ידי כב'
השופט נ' ג'השאן

בשם המבקש: עו"ד אבישי יונגר

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט נ' ג'השאן) בת"א 64692-09-19 מיום 17.9.2020, בגדרה נדחתה בקשת המבקש והמשיב 1 – המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל ויחד: התובעים) לפטור אותם מהגשת חוות דעת רפואיות ולמנות מומחים רפואיים מטעם בית המשפט במספר תחומים.

2. התובעים הגישו לבית המשפט המחוזי תביעה נגד המשיבות 2-3 (להלן: הנתבעות) לקבלת פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו למבקש, יליד 1955, בתאונה אשר אירעה ביום 21.1.2016 (להלן: התאונה). התובעים טענו כי בעקבות התאונה נגרמה למבקש פגיעה רב מערכתית קשה. עוד יצוין כי המבקש הגיש למל"ל תביעה לקבלת גמלת נכות מעבודה, וכי נקבעה לו נכות צמיתה בשיעור של 86% בתחומים הבאים: פה ולסת, עיניים, א.א.ג, אורתופדיה, נוירולוגיה, וכן בתחום הנפשי.

3. התובעים צירפו לכתב התביעה חוות דעת של מומחה שיקומי בלבד (להלן: המומחה השיקומי) אשר אימץ את קביעות המל"ל בדבר נכות המבקש. בהמשך לכך, הגישו התובעים לבית המשפט המחוזי בקשה לפטור אותם מהגשת חוות דעת רפואיות,

מכוח תקנה 127 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: התקסד"א), וכן למנות מומחים מטעם בית המשפט בתחומים בהם נקבעה למבקש נכות, וזאת לפי תקנה 130(א) לתקסד"א. התובעים טענו כי מתקיימים במקרה דנן טעמים מיוחדים המצדיקים מתן פטור כאמור, שכן דחיית בקשתם תאלץ את המבקש להיבדק על-ידי 18 מומחים שונים (ששה מומחים מטעמו, ששה מומחים מטעם הנתבעות, וייתכן שאף ששה מומחים מטעם בית המשפט), ובכלל זה לעבור בדיקות שחלקן פולשניות או מכאיבות. נטען כי במצבו הרפואי הקשה של המבקש, בדיקות אלה יכבידו עליו באופן ניכר. התובעים הוסיפו וטענו, בין היתר, כי סיכוייה הלכאוריים של התביעה עומדים ברף הנדרש לשם מתן פטור מהגשת חוות דעת רפואיות; וכי קיימת ראשית ראיה להוכחת טענותיהם הרפואיות, וזאת נוכח חומר רפואי רב הקיים בעניינו של המבקש, ולאור הערכת נכותו מטעם המל"ל וחוות הדעת של המומחה השיקומי.

4. הנתבעות התנגדו לבקשת התובעים וטענו כי דינה להידחות.

5. בהחלטה מיום 17.9.2020 דחה בית המשפט המחוזי, כאמור, את בקשת התובעים, וקבע כי אף אם סיכויי התביעה להתקבל אינם קלושים, הרי שלא עלה בידי התובעים להוכיח קיומם של "טעמים מיוחדים" למתן פטור מהגשת חוות דעת רפואיות מטעמם, כנדרש לפי תקנה 127 לתקסד"א. בתוך כך, נקבע כי התובעים לא הוכיחו מדוע המבקש לא יוכל לעבור את הבדיקות הנדרשות לשם הגשת חוות הדעת הרפואיות, וכי אין די בהכבדה הכרוכה בבדיקות אלה כדי להצדיק את קבלת בקשתם. מכל מקום, צוין כי אף אם תתקבל בקשת התובעים, הרי שהמבקש יאלץ להיבדק על-ידי 12 מומחים (מטעם בית המשפט ומטעם הנתבעות), ולפיכך לא יהא בקבלת הבקשה כדי להקל עליו במידה ניכרת. כמו כן, נקבע כי הנכות הקשה ממנה סובל לכאורה המבקש אינה מהווה, כשלעצמה, טעם לפטור מהגשת חוות דעת רפואיות.

6. על החלטה זו נסבה בקשת רשות הערעור שלפניי, בגדרה שב המבקש, בעיקרו של דבר, על טענותיו בפני בית המשפט המחוזי. המבקש מוסיף וטוען כי שגה בית המשפט המחוזי בדחותו את בקשת התובעים, שכן מדובר במקרה בו פגיעתו הקשה של המבקש הוכחה כדבעי, במידה שאף עולה על ראשית הראיה הנדרשת בכגון דא.

7. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור, באתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות אף מבלי לבקש תשובה.

8. תחילה, אפתח ואציין כי לערכאה הדיונית מסור שיקול דעת נרחב בכל הנוגע לסדרי דין, ובתוך כך, ביחס להחלטות העוסקות בחוות דעת מומחים ובמינוי מומחים מטעם בית המשפט. ערכאת הערעור טיטה, אפוא, שלא להתערב בהחלטות מעין אלה, אלא במקרים בהם ההחלטה הנדונה נוגדת את הדין או גורמת לעיוות דין למי מהצדדים להליך (ראו: רע"א 7975/18 פלוני נ' המרכז הרפואי תל אביב, פסקה 6 (9.12.2018) (להלן: רע"א 7975/18); רע"א 8135/18 פלוני נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פסקה 8 (19.2.2019) (להלן: רע"א 8135/18)). המקרה שלפניי אינו נמנה עם המקרים החריגים המצדיקים התערבות בהחלטת בית המשפט המחוזי, ודי בכך כדי לדחות את בקשת רשות הערעור.

9. מעבר לנדרש, אציין כי אף לגופם של דברים לא מצאתי מקום להתערב בהחלטה מושא הבקשה דנן, כפי שיבואר להלן.

תקנה 127 לתקסד"א קובעת כי בעל דין החפץ להוכיח עניין שברפואה לשם ביסוס טענה מטענותיו, נדרש לצרף לכתב טענותיו תעודת רופא או חוות דעת מומחה רפואי. לצד זאת, נקבע כי בית המשפט רשאי לפטור בעל דין מצירוף חוות דעת מומחה כאמור, וזאת "מטעמים מיוחדים שיירשמו". כמו כן, נקבע בתקנה 130(א) לתקסד"א כי בית המשפט "רשאי, בכל עת ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיהם, למנות מומחה או מומחים לענין במחלוקת בין בעלי הדין".

על רקע האמור, נקבע לא אחת בפסיקה כי בית המשפט יפטור בעל דין מצירוף חוות דעת רפואית לכתב טענותיו אך בנסיבות יוצאות דופן, שכן פטור מעין זה אינו עולה בקנה אחד עם שיטת המשפט האדברסרית בגדרה נדרשים בעלי הדין להציג תשתית ראייתית לטענותיהם ולבסס את עילת תביעתם, בין היתר, באמצעות חוות דעת רפואית. משכך, נקבע כי בעל דין המבקש לפטור אותו מצירוף חוות דעת רפואית נדרש להוכיח ברמת הוכחה גבוהה, ובתמיכת ראיות מספקות, כי מתקיימים בעניינו "טעמים מיוחדים" לכך שאין באפשרותו להגיש חוות דעת רפואית כדין (ראו: רע"א 1358/12 מרכז רפואי רבין בית החולים בילינסון נ' עזבון אייזנבך, פסקאות 8 ו-11 (8.5.2012); רע"א 7975/18, בפסקאות 7-8; רע"א 8135/18, בפסקה 9).

10. בין היתר, נקבע כי "טעמים מיוחדים" כאמור עשויים להתקיים כאשר בעל דין סובל מחסרון כיס אשר אינו מאפשר לו להגיש חוות דעת רפואית; כאשר מתעורר קושי של ממש באיתור חוות דעת רפואית בתחום הנחוץ; כאשר קיים "קשר שתירה" בין רופאים המונע ממבקש הפטור לאתר מומחה שיאות לערוך חוות דעת התומכת בטענותיו; כאשר מומחה רפואי שמונה זה מכבר חיווה דעתו בדבר הצורך למנות מומחה רפואי נוסף בתחום שהצדדים לא הגישו חוות דעת לגביו; ועוד כיוצא באלה (ראו: עניין עזבון אייזנברג, בפסקאות 10-9; רע"א 7975/18, בפסקאות 10-9; רע"א 3046/18 פלוני נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, פסקה 29 (24.12.2018)).

11. בענייננו, המבקש טוען כי "הטעם המיוחד" המצדיק היעדרות לבקשתו הוא ההכבדה הניכרת שיסבו לו הבדיקות על-ידי מומחים רפואיים שונים, וזאת בשל הפגיעה הרב מערכתית שנגרמה לו בעקבות התאונה. ואולם, נדמה כי הכבדה זו היא מנת חלקם של כלל הנפגעים הסובלים מפגיעה רב מערכתית אשר מחייבת בדיקתם על-ידי מומחים רבים, וענייננו של המבקש אינו חריג מבחינה זו. ממילא, עצם הפגיעה הקשה שנגרמה למבקש וריבוי הבדיקות הנובעות הימנה אינם יכולים להוות "טעם מיוחד" לפטור מצירוף חוות דעת רפואיות. אמנם, אין להקל ראש בקשיים הכרוכים מטבע הדברים בבדיקות רפואיות, לא כל שכן כאשר מדובר בבדיקות רבות ונשנות. ברם, קבלת טענת המבקש בדבר קיומם של "טעמים מיוחדים" במקרה דנן נוכח פגיעתו הקשה תחייב, הלכה למעשה, מתן פטור מצירוף חוות דעת רפואיות לכל אותם תובעים בתביעות נזיקין רבות העוסקות בפגיעות רב מערכתיות, וזאת תוך היפוך היוצרות בין הכלל והחריג הקבועים בתקנה 127 לתקסד"א, כמבואר לעיל.

12. במאמר מוסגר, אעיר כי ככלל, בתביעות העוסקות בנכויות קשות ומורכבות, וכאשר אין מחלוקת אמיתית בין הצדדים בדבר שיעור הנכות, יהיה מקום לשקול בחיוב הסכמה לוותר על הגשת חלק מחוות הדעת תוך הפניית הניזוק לבדיקה על-ידי מומחה שיקומי. בכך ייחסך מן הניזוק הסבל הכרוך בבדיקות רפואיות על-ידי מומחים רבים, ואף לא מן הנמנע כי הסכמה מעין זו תיעל את ההליך, תחסוך במשאבים ותסייע בקידום פשרה בתיק. בהקשר דומה נזדמן לי לכתוב את הדברים הבאים אשר יפים, בשינויים המחויבים, גם לענייננו:

"ככלל, בית המשפט ישקול את מינויו של מומחה שיקומי רק לאחר קבלת חוות הדעת של המומחים הרפואיים האחרים, שכן חוות דעת אלה מהוות חלק מהתשתית הרפואית עליה, בין היתר, נסמך המומחה השיקומי. זאת,

למעט במקרים חריגים, בהם עסקינן בנכויות קשות ומורכבות במיוחד, שאז שיעור הנכות הכוללת ומצבו הרפואי של הניזוק ידועים דרך כלל ואינם שנויים במחלוקת. במקרים קשים אלה, ניתן לעיתים להקדים את מינויו של המומחה השיקומי שכן עיקר הדיון מתמקד בהיקף צרכיו של הנפגע, אופיים וטיבם" (רע"א 5137/20 קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' פלוני, פסקה 9 (20.8.2020); ההדגשה הוספה, י.ו.).

13. בטרם סיום, אציין כי לא נעלמו מעיני עמדות שונות אשר הובעו על-ידי הערכאות הדיוניות ולפיהן יש לבכר, ככלל, מינוי מומחה מטעם בית המשפט על פני צירוף חוות דעת רפואיות לכתבי הטענות של הצדדים, ובתוך כך להקל במתן פטור לפי תקנה 127 לתקסד"א. על רקע זה, אף צוין כי בבחינתם של "טעמים מיוחדים" לפטור מהגשת חוות דעת רפואית, יש ליתן משקל להכבדה הכרוכה בבדיקת הניזוק על-ידי מספר מומחים רפואיים (ראו: בש"א (מחוזי י-ם) 7237/04 סמואל נ' האוניברסיטה העברית בירושלים, פסקה 5 (17.11.2004); בר"ע (מחוזי חי') ענבל נ' דאנס בר/צוות בדאבו, פסקאות 10-11 (6.7.2007)). ואמנם, אין לכחד כי הגיון של עמדות אלה בצידן, שכן מינוי מומחה מטעם בית המשפט, חלף הגשת חוות דעת מטעם שני הצדדים, עשוי לתרום במידה ניכרת ליעילות הדיונית ולהביא לחסכון ממשי במשאבים. בעניין אחר כתבתי:

"מינויו של מומחה מטעם בית המשפט, חלף הגשתן של חוות דעת מטעמם של בעלי הדין, עשוי לקצר את ההליך המשפטי ולייעלו, ובכך לחסוך במשאבי הצדדים ובית המשפט. זאת, נוכח עלויותיהן הניכרות של חוות דעת המוגשות מטעם בעלי הדין, וכן לאור העובדה שפעמים רבות בית המשפט ממילא ממנה מומחה מטעמו לשם הכרעה בין חוות דעת סותרות המוצגות לפניו... נוכח האמור, ראיתי לציין, במאמר מוסגר, כי... לא מן הנמנע שהיעילות הטמונה במינויו של מומחה מטעם בית המשפט תצדיק החלתן של הוראות דומות לאלה הקבועות בחוק בית המשפט לעניני משפחה אף בכל הנוגע לתובענות נזיקין 'רגילות' המתנהלות בערכאות האזרחיות (ככל שמדובר בחוות דעת המתייחסות לגובה הנכות, להבדיל מחוות דעת בסוגיית החבות)" (רע"א 8368/18 פלונית נ' פלוני, פסקה 31 (11.2.2020); ההדגשה במקור (להלן: רע"א 8368/18)).

ואולם, באותו עניין הוספתי וכתבתי כי "זהו עניין למחוקק לענות בו", ובכך אף אשיב לעמדות שנשמעו כאמור ביחס לנושא הנדון לפניי. בשלב זה, תקנה 127 לתקסד"א קובעת כי הכלל הוא צירוף חוות דעת רפואית מטעם בעלי הדין לכתבי טענותיהם, ואילו פטור מצירוף חוות דעת ומינוי מומחה מטעם בית המשפט – הם החריג (ואף קביעה זו הגיונה בצידה, ראו והשוו: רע"א 8368/18, שם). נדמה, אפוא, כי יש קושי בעמדות

המתוארות לעיל לנוכח הוראות התקסד"א ופרשנותן העקבית בפסיקתו של בית משפט זה.

14. נוכח כל האמור לעיל, לא ראיתי להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי לפיה המבקשים לא הוכיחו קיומם של "טעמים מיוחדים" לפטור אותם מצירוף חוות דעת רפואיות, ולכן אני סבורה כי בדין נדחתה בקשתם לפטור ולמינוי מומחים מטעם בית המשפט. זאת, אף מבלי שראיתי צורך להידרש לסיכוייה הלכאוריים של התביעה ולקיומה של ראשית ראיה לנזקי המבקש.

15. אשר על כן, בקשת רשות הערעור נדחית.

משלא נתבקשה תשובה, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ח בכסלו התשפ"א (14.12.2020).

ש ו פ ט ת